

WORD – Souhrnná práce

Secese

1 Úvod

Secesní architektura vznikla v 80. letech 19. století v Anglii. Slovo secese pochází z latiny, a znamená odloučení, odtržení od toho, co bylo předtím. Můžeme se často setkat i s jinými názvy – Jugendstil (Německo), Art Nouveau (Francie). Hlavním účelem tohoto směru je protestní hnutí moderních umělců a architektů, a jejich reakce na staré konzervativní projevy historizujících tradic. Snaží se tedy spojením elegantnosti a umění s účelností a průmyslem, přinést do stavebnictví nové tvary a materiály (ocel, beton). Cílem bylo vytvořit nový styl, který působil organicky a byl oproštěný od do té doby převládajícího historismu. Těžiště celkové secesní architektury bylo ve výstavbě vil a kulturních budov. V urbanismu přinesla secese podněty k zahradním městům (Güellův park). Projevovala se hlavně v těchto zemích: Anglie, Francie, Německo, Rakousko, Itálie, Španělsko, Česká republika, ale i USA a Japonsko. Od roku 1914 secesní architektura přestala vznikat a někteří architekti přešli k moderní architektuře. Tento směr připravil půdu pro funkcionalismus (užitkovost, prostornost).

Hlavní znaky secesních staveb

- křivka, linie
- rostlinný ornament
- dekorativnost
- prostornost a zdánlivá beztížnost, lehkost
- průhlednost
- výrazný skelet

2 Secesní architektura v Čechách

Tak jako v jiných zemích, i v Čechách se secesní architektura objevuje na přelomu 19. a 20. století. Přes veškeré společné znaky se celá architektura tohoto období člení na četné koncepce, které jsou typické pro různé architekty. Pro tuto tvorbu je tedy příznačný individualismus. Ačkoli čeští secesní architekti tvořili stavby novými tvary, barvami, křivkami, často používali oblé rohy, zvlněné konstrukce, beton, železo, nepřibližovali se moderní až abstraktní architektuře tak rychle, jako jinde ve světě (např. Antoni Gaudí). Jejich tvorba byla často ještě s historizujícími prvky, avšak vkusná, dominantní, s uměleckým duchem a precizností provedení. V secesní architektuře se dbalo i při průmyslových, obyčejných stavbách na detail, malby, štukatéřskou a sochařskou výzdobu. Z významných představitelů lze uvést Antonína Balšánka, jehož Obecní dům v Praze je typickou ukázkou tvorby této doby. Výraznou osobností byl také Josef Fanta, který se mimo jiné, proslavil návrhem Hlavního nádraží v Praze, podle kterého bylo postaveno. Největší postavou této doby byl však slovenský architekt Dušan Jurkovič, který tvořil i v Čechách.

Významní čeští představitelé

Architekti:

- Josef Fanta
- Antonín Balšánek
- Osvald Polívka
- Alois Čenský

Umělci:

- ❖ Mikoláš Aleš
- ❖ František Ženíšek
- ❖ Josef Václav Myslbek
- ❖ Alfons Mucha
- ❖ Karel Špillar

3 Secesní stavby na území České republiky

Stavba	Architekt	Rok výstavby
Obecní dům	Osvald Polívka	1905 – 1911
Hlavní nádraží v Praze	Josef Fanta	1901 – 1909
Hotel Beránek	Alois Čenský	1912 – 1914
Mohyla míru	Josef Fanta	1912

4 Obecní dům

Obecní dům (původním názvem Reprezentační dům hlavního města Prahy) je jedna z nejznámějších secesních staveb v Praze, jež stojí na náměstí Republiky, v sousedství Pražské brány naproti domu U Hybernů. Obecní dům byl vystavěn v letech 1905–1912 na základě vítězství v architektonické soutěži podle plánů architektů A. Balšánka a O. Polívky. Na jeho výzdobě se podíleli nejvýznamnější čeští malíři a sochaři počátku 20. století: Mikoláš Aleš, František Ženíšek, Josef Václav Myslbek, Alfons Mucha, a další. Průčelí dominuje půlkruhová mozaika sestavená podle kresby Karla Špillara. Jeho interiér zahrnuje několik sálů, z nichž největší je Smetanova síň sloužící jako koncertní sál pro cca 1200 posluchačů, pořádají se zde především koncerty. Další sály jsou Grégrův sál, Sladkovského sál a Primátorský salónek. Kromě koncertů se zde pořádají výstavy a další společenské akce. V přízemí a v suterénu je několik restaurací a kaváren.

5 Hlavní nádraží v Praze

Nádraží je v provozu od 14. prosince 1871, kdy bylo pojmenováno jako Nádraží císaře Františka Josefa. Původní budova nádraží byla postavena v novorenesančním slohu podle návrhu Ignáce Ullmanna a Antonína Barvitiá. Začátkem dvacátého století bylo nádraží zrekonstruováno a zvětšeno. Nová hlavní budova v secesním slohu byla postavena v letech 1901–1909 podle vítězného návrhu z architektonické soutěže architekta Josefa Fanty. Byly vybudovány podchody a kolejiště bylo zastřešeno dvěma ocelovými obloukovými konstrukcemi o rozpětí 33,3 m a výšce 18 m. Průčelí tvoří půlkruhovitý prosklený vstup a dvě věže (na každém rohu jedna).

6 Hotel Beránek v Náchodě

V prvním desetiletí 20. století pocíťoval Náchod vážný nedostatek vhodných sálových prostor, kde by mohlo dojít k potřebnému rozvoji kulturního a společenského života. A tak byl vypsan konkurz. Počátkem roku 1911 došlo městskému úřadu celkem osm různých architektonických řešení, z nichž nakonec vítězně vyšel projekt vypracovaný arch. dr. A. Čenským z Prahy. Autor vycházel ze svých bohatých zkušeností, které získal výstavbou podobných objektů v Praze (Vínohradské divadlo, Měšťanská beseda na Smíchově). V roce 1911 bylo rozhodnuto, že se Hostinec U Beránka nebude přestavovat, ale společně s hotelem Letzel se zboří a postaví se nový městský hotel a divadlo. Předpokládaný náklad na výstavbu byl 800 000 korun. Stavba byla zahájena roku 1912 a dokončena roku 1914. Průčelí stavby bylo pojato tak, aby nenarušovalo sousední budovu děkanství, a budovu staré radnice. Už vnější fasádní výzdoba a velká oblouková okna napovídají, že jde o typicky secesní stavbu. Vnější pohled na budovu působí poněkud plaše, a nejen, že nese název po předchozím hostinci U Beránka, ale svým tvarem, a ladnými křivkami onoho malého beránka i připomíná. Jde o dominantní stavbu, s jemným provedením. Při vstupu do interiéru lze vidět bohatou výzdobu, drahé materiály, štukatérskou výzdobu, ale vše je spojeno s moderním provedením, a opětovným dbáním na detail. Hotel beránek, jak už název napovídá, slouží jako hotel pro ubytování i s prezidentským apartmánem, mimo jiné i jako kavárna s restaurací a šatnou v přízemí, dále s divadlem, několika halami, sály, a tanečním sálem. Tento městský dům svou kapacitou stačí i v dnešní době. Jedná se, kromě místního zámku, o dominantu města Náchod.